

ASHA ARCHIVES

1867 I

正德五年

ॐ नमोऽथीयमानन्दराजाय ॥ यणाम्भसारदां देवीं दिव्यज्ञानविशालिनीं ॥ वच्चिचेतो विनोदार्थसुधार
कीलसप्ततेः ॥ ॥ यथा ॥ अस्ति चन्द्रकलं नाम नगरं ॥ तत्र विक्रमसेनो नाम राजा ॥ तत्र हरिदत्तः श्रेष्ठिः ॥ तस्य
नारी शृंगारसुन्दरी तयोः सुतो मदनः ॥ तस्यापत्नी सोमदत्तः श्रेष्ठिनः ॥ पुत्री यक्षावती नाम सतस्यामं नुरागावान्
॥ स च मदनो विषयाशक्तः ॥ ततः प्रतियोधा यः श्रेष्ठि मित्रविक्रमो ॥ नीतौ गंधर्वयुष्या पीठामानतिजीतौ शु
कसालिके ॥ ॥ अथ यंजरस्थः शुको मदनमुद्दिश्य जल्पति शृणु मदन ॥ यित्रोस्ते दुःखिनो दुःखात्तूयतं

शुचयोऽनुविंतिनपायेन देवसंपतननूदेवशर्मवत् ॥ तथाहि ॥ अस्ति यंचपुरं नाम नगरं तत्र सत्यशर्मा
नाम ब्राह्मणस्तस्य नार्यो धर्मशीलानिधाना तत्सुतो देवशर्मा संचयास विद्योऽपि पितृप्रद्वनवत्प्रादेशान्तरं
मंगमत्संचद्विजस्थाना सिद्धस्थानं गतः कोपात् तेन बहते जः प्राप्तं अथ कदाचित्मानं कृत्वा संघाजयदे ५
वपूजनाय आसनेऽप्यविष्टः तस्मिन्काले कयाचिदुडीयमानया वला कया पुरीषोत्सर्गकृतः तातच्च तदंगो
पपात संचकोचेक्षणो यावद्दृष्टं पश्यति तावत्तस्मिन् तावलाका पृथिव्यां पपात सगर्भो विषो वन्तवा ॥ अ

यते जसा वलाकान्दग्धाना रायाण द्विजस्य गृहे निक्षार्ये पविष्टः कोपायावत्पश्येत्तावन्नारायाणस्य पत्नी चतु
र्नोजनशुश्रूषां कुर्वीणायाता तस्मै निक्षानयदत्ता ॥ तस्य वलातिक्मात् कोपः संजातः तातस्तत्पत्न्या कोपाविष्टो
पि निर्नसितगृहे मूर्खत्वं ज्ञानार्थं देवलाके वा त्वकोपस्थानं तत्र अथ संचप्रद्वनपातेन ज्ञानात् नीतो वि
स्मितश्च आतायाच्चरणौ पतितः गृहे देवित्वं ज्ञानासि ॥ तयोर्कं स्वनावतः तातेनोर्कं तदामां शिक्षय तयोर्कं
मम कथं द्रवकाशो नर्त्तसेवतः ॥ अस्ति वाराहसी नाम नगरी एको मांसविक्रयी तस्मीयं याहि त्वं सत्वां प

० यिष्यति अनेन प्रकारेण सविस्मितो द्विजो वाराहस्यां धर्मव्याधस्यार्थं तयोपि पितः सौमित्रात्वा मांसवि
 कयिर्नरकारकहस्तं धर्मयति मांसविकयकुर्वीणं दृष्ट्वा दूरे स्थितं तेन तदेव तज्ज्ञातः ॥ अथ तेन मांसवि
 कयं कृत्वा सद्विजः प्रश्नपूर्वकं स्वगृहं नीतः ॥ त्वं यतिव्रतयापि पितोऽसि ॥ तच्छ्रुत्वा सविषः परं विस्मयं ययौ ब्रूते ॥
 च ॥ त्वं कथं जानीषे ॥ स मांसविकया ब्रूते च ॥ सांपतं कथयामि एवमुक्त्वा व्याधेन विज्ञापितं पितरो न किं पूर्वकं
 पूजयित्वा तस्मै नो ज्ञनं दत्तं तदनकरं पुनर्ज्ञानकारां पृथक् ॥ कथं त्वयि ज्ञानं ॥ ॥ तेनोक्तं ॥ निज्ञाय त्वं य

णीतं च स्वस्य धर्मानि सेवते ॥ इतमाधममघोषु विकारेषु परं मुखः ॥ अन्यथा सगृहा समुनिः साधुः सच यो
 गी सधार्मिकः ॥ पितृपुत्रपूषको नित्यं जन्तुसाधारणः स्वयं ॥ यथा हं यदीदृग्विधं कर्म करोमि ॥ तथापि पितृपुत्र
 पनपरो हं ॥ तस्मात्पितृसेवा धर्मानि यिज्ञानं स्यात् ॥ त्वं च निज्ञापितरो गवरित्यत्र कोपात् क्रमं सित्यस्मान्निरेव
 वक्तव्यं ॥ अपरमिति धित्वा ज्ञयते स एवमुक्तस्मान् सवाह्मणो विनयपरो व्याधं पृथक् ॥ ॥ तेनोक्तं ॥ न पूजय
 न्ति ये पूज्यान् मानयन्ति न मानितान् ॥ जीवन्तो विद्यमानास्ते मृताः स्वर्गं न यान्ति ते ॥ ॥ धर्ममेव श्रुत्वा गृहं

गत्वा पितृसेवायरो न वेत् ॥ ^{हं} ॥ अतो विवो मि ॥ आधेन बोधितस्तेन बाह्याः सकृद्योगे ॥ अथ नवकीर्तिमाल्लोके य
रत्र स्वर्गनाजनां तस्मात्त्वमेषि वणिग्धर्मकुलोत्तमवस्मर ॥ यित्रोऽथ विनययरो न वा एवमुक्तः समदनः पितरौ न
मस्कृत्य मदनज्ञातो नार्याच यच्छ्रयवहनमारूढवान् ॥ यश्चादत्र तत्पत्नी कतिचिद्विवसा निशोकयुक्ता निनि ६
र्द्धासखीभिः यवो धिता युरुषान्तरा निलषिका न वेत् ॥ ॥ ततस्तानिरेव मुक्तां ॥ तावत्पिता तदा वंधुर्यावज्जीव
तिमानवः मृते मृतं तज्ज्ञात्वा क्षणात्सेहो निवर्तते ॥ अतस्त्वं निजशरीरस्य कतिपयदिनस्थापि यौवनस्य

चरुलंगहणा युरुषान्तररमणा कामाततस्तासां वचनेन गुणचन्द्रसुरं रमणाय शृंगारविधायया वच्चलिता तावत्सा
रिकया मागच्छत्यादि वचने निर्निर्गसिता सा च तां सारिकां यावत्मारणापर्यन्तरा निःसारयति तावत्तद्वत्ता दुडीयये
॥ ॥ अथौपरेशुर्ज्ञानविधाय इष्टदेवतां नमस्कृत्य तां वृलंगहीत्वा यावच्चलिता तावद्धुक्कं पाहं नरान्तरं सखादु
ज्ञातुं यच्चलिता शुक् ॥ ॥ शुकेनैर्कं ॥ युक्तमिदं कर्तव्यमैव परंतु दुःकरं निगदितं कुलस्त्रीणां किंचित्तदागम्य
तां ॥ विपरीते समायाते बुद्धिरे स्तियदिस्वर्यं ॥ परबुद्धिपरो लोकः परान्नवपदंगतः ॥ इत्सुकौ तेषां नित्यं दुर्जनो

६३

व्यसनागमे। मासौ यवा सिनीयद्व द्व निवृत्त कचग्रहे॥ ससन्निभं जगादित किमिदं नाशितं शुक्र। यय कृसात दासा
र्द्धपांशुना निःकृतादरं॥ ॥ शुकेनोक्तं॥ यदि ते कौतुकं सुबु परार्थं गच्छ सुन्दरि। स्थिरा भवा यथायश्च। कुद्वेयं मह
ती कथा॥ एव शुकोक्तं शुत्वा तु कौतुका कुलचेतसः। सायदा व्यासना निरात्रौ सुसावणि कसुता॥ ॥ शुक्र ७
ः कथां याह॥ अस्ति चंद्रावती नगरी नीमनामापोतः। तस्य सुतो मोहनः। अस्थ सुतः। तत्र नगरवा सिनी। हरिदत्तस्य
कलत्रं लक्ष्मीरनुमीहते॥ ततो मासौ यवा सिनीयूष्मं गुणैः पूष्मं धनार्जितं॥ हरिदत्ते वहिर्गते सप्रेषया माससापि

ततश्च हंगवाच दूतिनिस्तां य सन्नांचके॥ यसन्नया चेत्युक्तं। सत्वं कथयसि तत्करोमि॥ ॥ यूष्मयोक्तं॥ मदाज्ञानिर
न्तरं नेत्रा॥ तयोक्तं॥ कूलवधूनां नैतदुचितं परं त्वत्पुत्रियन्न करोमि॥ उक्तं च॥ छिज्जडसी संव्यहो डवंधनं जात
डसवहानक्षी॥ पठित्व च नया लो न सुपु रिसाणां जं हो डतं हो ड॥ ॥ छिद्यतां शीर्षं अथ नवतु वध्वनं यातु सर्वथा
लक्ष्मीः॥ पठित्व च नया लो न सुपु रुसाणां यत् नवति तत् नवतु॥ विचार्यैव तया यगुणा सहितस्य गृहो मोहना
र्थे निनाय समोह नो नया सः॥ लक्ष्मीं सकामयोक्तं यः कोपितमया पिसमानया॥ अथ यूष्मिया मूरुया तत्पतिरे

वसमानोतः सन्नर्त्तरिसमायाते साकथमनूक्तं च हं जगाम इति त्वं सख्यो वाथयंतु साह न जानीमः त्वमेव
कथय ॥ ॥ शुकः प्राह ॥ त्वं नयास्यासि तयोक्तं नयास्यामि ॥ शुकः प्राह ॥ अथ तया गच्छन् स्वयातिरेव ज्ञातः ॥
तदा कचयूर्ययगृह्येव मुक्तः ॥ हे श ० त्वं ममाग्रे नित्यं जल्यसि यन्मे त्वां विना चान्या वल्लभानास्ति ॥ अधुना य १०
रीक्षितो मया ज्ञातश्च इत्युक्त्वा कौप्यं चके ॥ सतामनु नीगृहं निन्ये ॥ कथा श्रुत्वा शुकः केनोक्तं नय विस्मयकारि
णी ॥ पुंश्च नीवं दसं युक्ता रत्रै सुसावणि कमुता ॥ ॥ इति शुक सप्ततौ यथमः कथा संग्रहः ॥ १ ॥

सातथैव समेताभिर्द्वितीये क्रिसमागते ॥ शुकः काययश्च चनिता ॥ शुकस्तामिदमवव्रीत् ॥ यथेह संग्रहः सुश्रेणि
यदि ज्ञानासि दुःकृते ॥ यत्पुत्रं समायाते यशो देवी वसंकटे ॥ ॥ शुकः प्राह ॥ यदि कथयामि तर्हि
सुरतविद्यातिनिमयिकोपः ॥ या एषूद नस्तवं स्यात् ससाधुसाध्विति श्रेतव्यमेव तयानुज्ञातः ॥ शुकः प्रा
ह ॥ ॥ अस्ति नंदनं नाम नगरं ॥ तत्र राजानं दः तत्सुतो राजशेखरः ॥ तद्वधूः शशिप्रभा ॥ तां दृष्ट्वा धन
स्ततो वीरनामा सकाशः सन् ज्ञानितो भूत् ॥ नमोजनानि विधत्ते सख्यमात्राय शो देव्या पृथः ॥ सुगत

गदकार एमाह ॥ साचराजान्या दुर्लभा साकथं जीवति इति यस्याशुकेन यदियुक्तावती अथ नयास्य सितंथां
 कथयामीत्युक्ते ॥ साह अथर्कि सुकः प्राह ॥ सायशो देवी पुनकी नो जनायैः शान्तयित्वा आनराणां दिभिः
 परिधातुं साधमात्मना गृहीत्वा शशिपुत्राया श्रृंगत्वा तां विजने सगतगदाजगाद अहं त्वंच इयं पूर्वमेवेन ॥
 गिन्यः मयानिः शंकया परदारान्जिलासः परित्यक्तः ॥ अथ नयातुं नैव अतोस्याः शीलपुत्रावात् केवरं ज्ञाति
 स्मरणमेव न भोगाः ॥ पुनकी च ज्ञाता स विद्या भोगाः ज्ञाति स्मरणं च ततो मम युनर्भोगानि विविधा ज्ञाति स्म

रां च ॥ अतोह मनुकं यय पुनकी च दृष्ट्वा संगमयितुमागता ॥ अतस्त्वत्प्रार्थितं कांक्षितं दातव्यमेव यो द
 ते स परमेव सर्वसम्यदास्थानं ॥ ॥ उक्तं च ॥ द्वारं द्वारं रततीह तिष्ठुकाः पाणिपाचकाः कथयन्तीह लो
 कानामदातुः रूढमीदृशं ॥ ॥ तत्क ७ ग्राहं रुदित्वा शशिपुत्राह ॥ मम पूतकल्याणीं परतरान्तरं योजयामास ॥
 तोयशो देवीतामहस्था कृत्य नर्त विदिता स्वर्ग देवा स्वयुत्रेण योजयामास ॥ सचराजशेखरोद्भवादिदानतः
 सखीयमिति ज्ञात्वा न निवारयामास ॥ राजपत्नी राजपुत्रं यतार्यैव तु नामिनि ॥ यशो देव्यामहवुद्धा निजकार्ये

मनुस्थितं॥ बुद्धिरस्ति यदैषाते वज्रमुच्यते नितिकं॥ न जनिदो विशालाक्षि अन्यथा त्वं विदं वय॥ ॥ इति शुकस
 सौतो द्वितीयः कथा संग्रहः॥ ॥ २॥ अन्य यन्नावती शुकपुच्छनि॥ गच्छामि शुक॥ ॥ शुकः प्राह॥ गच्छ देवि
 किमाश्चर्यं यत्र रमेते मनः॥ नृपवद्यदि ज्ञानासि परित्राणं त्वमात्मनः॥ साहः कथमेतत्॥ शुकः कथयति॥ ॥ २
 अस्ति विशाल नितिनगरी तत्र सुदर्शनो राजा तत्र विमलो नाम वणिक्॥ तत्र यत्नी द्वयं शुभं गं रूपसम्यग् न्ययतं
 दृष्ट्वा कुटिश्चिदूर्लस्त तन्नाया द्वयं ग्रहणं कुर्यात् अग्निकं देवि माराध्या विमल वणिक् रूपं ययत्चे॥ अथ लब्ध्वा त

तदा कर्तुं विमले वहिर्गते सति धूर्लस्तस्य विमल गृहं गत्वा युत्तुवमन्तूय साददानमानैर्वशीकृतो खिलोपि
 परिजनः॥ ततः नारायणं दानादिना परदयेण परितोषं स्वेच्छया कुरुते॥ विमलश्च सत्यविमलोपि द्वारमागतः
 कुटिलद्वारपालेन निषेधितः॥ ततो वहिस्थः रूढकरोति॥ वंचितो हं धूर्लराजेन॥ तस्यैवं कंदतः सर्वे जनः
 कौतुकिमीनितः॥ ततः क्षाणात् रुद्य नित्यका वणिजः सर्वे मिलित्वा आहारक्षमं त्रिमुखानां पुरताः पूर्ववत्कु
 ः॥ राजनू वंचितोऽसौ धूर्लेन॥ ततो राजा तदवलोकनाय पहितो लोकः॥ तेनोपि स सर्वेपि परदयदानेन

सन्तु कूलो विदधे तं धनदायकं दृष्ट्वा राजा ग्रेज नो वदति स्वामिन् विमल गण्डे विद्यते अयं धूर्त राट् द्वारस्थः ॥
ततो नृपे द्वावप्येकीकृतौ ततो द्वयोर्मध्ये न कोपि धूर्तेतरयोर्व्यकिं जानाति ॥ ज्ञातः कलकलोस्ति लोकव्यवहार
नाशकः राज्ञश्चायवा दः ॥ यतः राजा दुष्पनिग्रहः शिष्यपरिपालनं विधेयं ततः स्वर्गश्च न वति ॥ ॥ उक्तं च ॥ १३
यज्ञायीठनसन्तापसमुत्पन्नो दुताशनः राज्ञः कुलश्रियं याणा न्नदग्धा विनिवर्त्तते ॥ ततो राजा एकान्ते
तन्निर्मयं वाचिन्तयत् ॥ तत्कथं निश्चयः स्यादिति यत्नः ॥ ॥ शुकः आह ॥ सराजालं द्रोयायस्तद्विमलनार्याद

यं पृथक् पृथगे वस्थाप्य पृष्टः ॥ किं युवयोः पाणिग्रहे नर्त्रा विच्छृण्वं दत्तं धनं च यश्चादनेन किं ज्ञान्यितं य
थमसंगमिव कावाल्मीसि हान्त कथं माता किंकुलं का ज्ञातिः कश्च यतिरित्येवं पृष्ट्वा न्यां जान्यां यथाल
ब्धं यथाकृतं यथासुप्तं कथितं ॥ यश्चाच्चतौ पुरुषौ पृष्टौ परस्परविसंवपतः ॥ ततौ नार्याद्विरुक्ता सुन्दरीना
मेयस्य यः संवदति स सत्यः ॥ स धूर्त राजानिर्नीसितः ॥ इतरस्तु समाश्वास्य सत्कृतः ॥ ततो राजा बुद्धिमान् ॥ शुको
क्तां कथां श्रुत्वा यन्नावती सुप्ता ॥ ॥ इति शुकसप्तौत्ततीयकथासंग्रहः ॥ ३ ॥ यन्नावती पृच्छति शुकं प

तियाग्यहंशुकः॥शुकः॥याह॥अवज्ञांमाकुरु मागच्छ वानकादपि हितवाक्यग्राह्यं॥ ॥तथाचोक्तं॥कृतज्ञः
पुरुषोदेवि वद्ववाक्यपराश्रुतः॥यतितोवाह्मणो नर्थे विषकन्या विवाहने॥ ॥सायाह कथमेतत्॥शु
कः॥याह॥अस्ति सोमसुतं नाम द्विजस्थानं॥तत्र विद्वान्वाह्मणो धार्मिकः सोमशर्माना मातुर्वं पर्यहन् १४
रार्थे प्राप्नोति ज्ञस्थानं जनस्थानं नाम तत्र गोविन्दे नाम वाह्मणो जठो निधनश्च तस्मै कन्याय दत्ता तेन सुहृ
दानि वारितेनापि कृता वंशेन उवा सर्वरूपवैभवा वण्यगुणोपेता मोहिनी विषकं न्यासा विदग्धा विषो मूर्खो

लघुवयाश्च तत्र सात्मनो रूपलावण्यौ वर्तनं च॥ ॥उक्तं च॥यतः॥अविदग्धः पतिः स्त्रीणां योरुतानां नायको
गुणः गुणिनां त्रागिनां श्रायो विना वश्चाति दुःखकृत्॥अन्यच्च॥अविदग्धः पतिः स्त्रीणां योरुतानां नायको
साणि उ मुरुरखो वा दुःखानु कृति हवोति णि विगारु आइ दुःखाइ॥ ॥उत्त०॥अविदग्धः पतिः स्त्रीणां रूपेणा
नां गुणिनां प्रावणीयो मूर्खः उपनो गतु कृति नवः त्रीण्यपि गुरुकाणि दुःखानि॥ ॥अन्यच्च॥यावत्सम
यपवसो जुवत्समय होहि दानि द्वा॥यथ सनेह विडुंडा तिस्मि विगारु आइ दुःखाइ॥उत्त०॥यावत्सम

येषु वा सो यो वन समये पि न वति दारिद्र्यं । यथ ममेह विर्योगः त्रीण्यपि गुरु कानि दुःखानि ॥ सा विषकं न्या
कदाचित् सर्वगुणोपेता सर्वोत्सववहिः कृता गोविन्दयति मय द्यूत ॥ ममयितुर्गेहात्समायाताय निवदुदिना
निसंज्ञातानि ॥ सा हं त्वयैव सह गमिष्ये नान्यथा ॥ ततः सकलं मार्गयित्वा च नितो सौ सन्नार्यः प्रयाति यावत्तताव १५
तयधिको युवा वाग्मी शूरश्च विष्णुशर्मानामवाह्मणो मितितः तस्य वाह्मणस्य तस्या विषकं न्यायाश्चान्योन्यम
नुरागाः संवृतः ॥ उक्तं चापीतिः स्याद्दर्शनोद्यैः प्रथममिह मनःसंगमं कल्पयति । निद्रां हरेदस्तनुत्ततयुषि

कलुषतचिद्वियाणां निवृत्तिः । द्वीनाशोन्मादमूर्खमिरणमयिमनो वस्तुवस्थादशेतालनैर्यत्पुष्पावाणैः सजयति
मदनः सन्निरस्तान्यधन्या ॥ सयधिको दंयत्योः कमुकयंचकद्वयंचददाति ॥ इत्येवं वाह्मणो विष्णो वाह्मणो विश्वस्त
विश्वासकृतः व्यात्मनो निरोधनं गया उर्लीर्य तंगडो मवरोहयन् ॥ विष्णु वाह्मणो नयतौ वृत्तान्तरिते सामोहि
नीपुक्ता व्यात्मवशीकृता च ॥ तया च विष्णुर्निजनाम कुलकर्म गोत्रं च विज्ञापितं तल्यु असमागतस्य गडोमा
रोहनं कुर्वतश्चैरोसि इति निषेधः कृतः । ततस्तयोः केशाकेशि सवृत्ता गोविन्दो विषकं न्याय न विन निजितः ।

विष्णुवाह्मणोपितांविषकंन्यांगृहीत्वा गोविंदं धर्षयित्वा स्वगृहं यतिचरितः गोविंदेन युष्मतेन मार्गस्थं
मंगत्वा फूलकृतं ॥ यदेनैवैरे ॥ मम नार्या गृहीता वारयतां जननाः ॥ अथ ग्रामाधिपेन विष्णुर्मोहिनीयुतो धृतः ॥ य
सेनोत्तरंदत्तं यदि यं मया पारिणीता मदीयानार्या पथिको मार्गो गता दृष्ट्वा ग्रहितो वन्नूय पक्षेन गोविंदेनेदमेवो १४
क्तं ॥ ततो मन्त्री व्यनयोरे कमुत्तरं शुत्वा जात्यादिकं पृष्ट्वा ॥ अयं विष्णुरपिन संवदति तत्कथं निश्चय इति प्रश्नः ॥
॥ ॥ शुक्रः प्राह ॥ मन्त्रिनोक्तं ॥ कियन्ति दिनानि संगमस्य युष्माकं प्रयाणे ॥ नो जनानन्तरं कल्ये संवत्तः संगमः

न३
॥ ततो हं तमेतेन वाह्मणोपय कृपय कृपय सौ किमनया नो जनवेनायां नुक्तं तत् गोविंदो जानाति न इतरः ॥ ततः स
विठं वितः सचिवेन गोविंदोपिशिक्षितो यतः धिगिमां वाह्मणीं परत्रेह च दुःखादां शीघ्रं मुच ॥ उक्तं च ॥ वैद्यं पा
नरतं नदं कुपठितं मूर्खं पारिवाजकं युद्धे कायुरुषं हयंगतरयं स्वाध्यायहीनं द्विजं ॥ राजावाल्मीकेन्द्रश्चाहि
तं मित्रं कूलान्नेषिणं ॥ नार्या यौवनगर्वितां परहितां मुंचति शीघ्रं बुधाः ॥ तदाज्ञः कामिनीमुचो ॥ धिक्कृतः साधुभि
स्तदातामेव नीत्वा चरितस्तत्कृते निहतः पथि ॥ तदेवियः करोत्येव मवज्ञां वृद्धशिक्षितः ॥ स परानवमाप्नोति

गोविंदोवाह्मणोयथा॥ इतिकथांशुत्वायनावतीसुखा॥ ॥ इतिशुकसप्ततौचतुर्थकथासंहः॥ ४॥ अ
 न्यदायनावतीशुकंययर्गुगच्छामि॥ शुकःयाह॥ गच्छदेविविज्ञानासि यदिकर्तुंत्वमुत्तरं सनायानंयतेत्य
 दत्तविषमेवानयंछिता॥ सायनावतीयच्छुति कथमेतत्॥ ॥ शुकःयाह॥ अस्मज्जायिनीपुरीतस्यांवि १७
 कमादित्याराजात्तस्यकामलीनाराज्ञी एकदानयंतयाकामलीनयासार्द्धं नोजनं कुर्वन् नृक्षमस्यास्तस्यै
 लीलावत्यै दापयामासा॥ साह स्वामिन् अहं एतान् पुरुषाणान् विलोकयितुमपिन समर्था किंयुनः सार्श

ने इतिशुत्वातेमत्स्याःसाहहासेन तथात्रहसु र्यथाजागरिकलोकेनश्रुतंराजापि यश्चात्मस्थानां हास्यकारणंमं
 त्रविज्ञोतिर्विष्कुनकोविदान् यच्छुति॥ यदानकोपिज्ञानाति तदासर्वद्विज्ञायेसरं याह यथात्वयैवमस्यहास्यः
 कारणं कथनीयमिति॥ अन्यथा देशान्तरं व्रजसि मेममपुरातननगरात्॥ अथपुरोधाः पुरोहितश्चपि एतद्वचःशु
 त्वा दिनपंचकं अवाधं याचयित्वा सविषादो गृहमगमत् सपुरोहितः तदुत्तरं रमजानन् नगरान् राजानि
 र्वास्यते सकथं नवत्विति यश्नः॥ ॥ शुकउत्तरमाह॥ सवाह्मणो विषतविषतिरायन्नः प्रासः॥ अथ पुत्र्यावानयं

छितयावनापितातकथमुद्धिग्नमनाः त्वमेवंलक्ष्यसे विषादस्यकारणं कथय विद्वत्निर्वियदिवियलौ उच्चैःस्थाः
 तथैवैर्यनस्थातव्यां ॥ उक्तं च ॥ उदये साविता रक्तो रक्तश्चास्तमने तथा ॥ संपलौ च वियलौ च महतामेकरूपता ॥
 ॥ ततो ब्राह्मणो ॥ शिविन्युत्तान्तं व्याचक्षे कथितवान् ॥ व्यनेन कारणेन राजानगरात् मां निर्वसयति ॥ ॥ तथा चोक्तं १६
 ॥ न सौ हृदं न विश्वासो न स्नेहो न च वंधुता ॥ केनापि सह संसारे राजाय समाकूनात्मना ॥ ॥ अन्यच्च ॥ क्व विधेः
 र्थमद्यपे तत्त्वचिन्ता स र्यो क्षान्तिः स्त्रीषु कामो यशान्तिः ॥ का के शौचं शूतकारे च संस्थां राजा मित्रं केन दृष्टं श्रुतं

वा ॥ ॥ अन्यच्च ॥ नदीनां चैव नागानां शं गिनां शस्त्रधारिणां ॥ विश्वासो नैव कर्तव्यः स्त्रीषु राजकुलेषु च ॥ अ
 न्यच्च ॥ भोगिनः कंचुकासक्ताः क्रूराः कुटिलगामिनः ॥ दुःखो यस्य र्थोणीयाश्च राजानो भुजगा इव ॥ ॥ अन्यच्च ॥
 ॥ हसन्नपि न यो हन्ति मानयन्नपि दुर्जनः ॥ स्थन्नपि गजो हन्ति जिघ्रन्नपि तु जंगमः ॥ एषश्चावा ल्यसे वितोपि म
 यिवियरीतो भूत्वा ॥ तस्मात्तया द्विजैः सह जीवितुमिच्छता यरदेश गन्तव्यां ॥ ॥ उक्तं च ॥ त्वं जेदे कंकुलस्यार्थे ग
 मस्यार्थे कुलं त्यजेत् ॥ ग्रामं जनपदस्यार्थे ॥ आत्मा र्थे पृथिवीं त्यजेत् ॥ ॥ अथ सावानिका तां वचनं श्रुत्वा प्राह क

धितवती नवतायुक्तमुक्तं परंतु स्वामिरहितानां न क्वापि पूजा ॥ ॥ यतः ॥ अथ प्रधानः प्रधानः स्याद्यदि सेवे
तपार्थिवां प्रधानो यथा प्रधानः स्याद्यदि सेवाविवर्जितः ॥ ॥ अन्यदुक्तं ॥ आसन्नमेव नृपतिर्नर्जितो मनुष्यं विद्या
विहीनमकुलीनमसंस्कृतं वा ॥ याये एण्डूमिपतयः प्रमदालताश्च यः पार्श्वतो नवतितं परि वेक्षयन्ति ॥ ॥ १०
अन्यच्च ॥ आरोहन्ति शनैर्नृपा धुन्वन्तमपि पार्थिवां कोपयादासवस्तूनि विचिन्तयन्त समीपगाः ॥ ॥ तथा च
॥ विद्यावतां महेक्षानां शिल्पविक्रयशालिनां सेवावृत्तिविदां चैव नाशुयः पार्थिवां विना ॥ ॥ अथ याये जात्या

दिमहेत्साहानोपगच्छति पार्थिवां तेषामामराणां मित्रायायश्चित्तं विनिर्मितं ॥ ॥ उक्तं च ॥ रागौर्गहैर्नृपैर्गस्तो
यो न वेति जठः क्रियाः ॥ यथा मत्र उपायं च सो वस्यं नु विनश्चरः ॥ ॥ अथ रंत्त ॥ सर्पाद्याद्यागजाः सिंहः य
शोयायवशीकृताः राजेति क्रियतीमात्राधीमतामपुमोदिनां ॥ ॥ शृणुतात ॥ राजानो मेव संसृत्य विद्वान्
याति यरोन्नतिं विना ममयमन्यत्र चंदनं न विवर्द्धते ॥ ॥ अन्यच्च ॥ धवला न्यातपत्राणि वाजिनश्च मनोर
माः सदा मलाश्च मातंगाः यसन्ने सति नृपते ॥ तस्मान्नावतूवं राज्ञः अमात्यः प्रसात्रं च ततः संदेहे स्मिन्मा

विषादीभवः॥ यतः॥ राजगृहे समायाते विषमे कार्यसंशयो संदिग्धमनसां राज्ञां प्रधानाः संशयश्चिदः॥ हा
तात स्थिरीभवः मत्स्याहसनोत्तरं राज्ञः पुरोविधेयं करणीयं इति मां युच्छुच जतः स एव कृत्वा राज्ञो योगत्वा
सर्वं निवेदयामास नृपोऽपि तुष्टः तां मातुहाव॥ अथ दत्तासीर्वादा सा राजानमिदमवव्रीत् हे राजनू मा २०
बुधान् विठं वयं यत्किंचित्त्वया मत्स्यानां एव विधं हास्यं दृष्टं भूतं॥ कथं सकलं जनं एकं न लज्जेसे॥ ॥
यतः॥ इतरोपिन सामान्यो नृपतिर्दिवा रूयधृक्॥ त्वं पुनर्बिक्रमादित्यो यथार्थोऽपि यरन्तप॥ ॥ उक्तं च॥

इदं तत्र बुद्धं ज्वलनात् प्रतापं कोपं यमादौ अवणाच्च वित्तं॥ सत्त्वस्थिरीवाम ऊर्ध्वनाद्या मादाय राज्ञः किय
तेशरीरं॥ ॥ तथा च नारते॥ मावृकोदरपादेन ऐकादशचमूयति॥ यंचानामपियो नर्तान् सौयुक्तमा
नवः॥ ततः स्वामिन् कथं त्वं न स्वयमेव विचारयेसे॥ यतस्त्वमेव सर्वसंशयकेता॥ अस्यांच कौतुकं तर्हि शृ
णु॥ ॥ राजन्न ते स्थुशत्यस्मान्यक्कानपिमहोसती॥ पुरुषां न तो राजनू हसिताः शक्यराधुवं॥ परिजायस्त्वया
राजनू श्लोकार्थोऽयं सदा हृदि॥ मूरुना गान्ध्यादेव यदि यच्छिमां युनः॥ हिराजन्न राजयत्वा सूर्यं यश्याः तत्क

थमसतीत्वसंकाशात् ॥ श्लोकार्थेयस्तुतार्थेयमस्यानाहसनंबुधः सनयोनविज्ञानातिअपिशार्थकोविदः
॥ सातञ्चसदोमूरुंदृष्टावालयधुनाड्ढायगृहंययौ ॥ ॥ शुकोयाह ॥ अहयातः कथयिष्ये ॥ इतितत्क
थांशुत्वायमावतीसुस ॥ ॥ इतिशुकसप्ततौर्यंयमीकथा ॥ ५ ॥ अन्यस्मिंदिवसेयमावतीशुकमाह ॥ २
हेशुकमस्यहास्यवतिकरोराज्ञाज्ञातोनेवेति ॥ ॥ शुकःयाह ॥ न्ययः श्लोकार्थमज्ञाननूनिदंनोनेने ॥ ॥ उक्तंच
॥ निदानंदेकुतस्तेषांयोरिणवाधियोडिताः ॥ अवधार्यकनत्राणियेचानैः कृतवैरिणः ॥ ॥ तथाव ॥ अहमहिपनिणि

दूननहन्तिवासउवाहियेयउलंवाअमरिसुवहवणिजकनलविहोहिपउयतकनलेज्ञानंयतिदुठ ॥ विज्ञाकरिव
उधराणंहिउणियसयहियरिवलुआयहअदहासिदक० जाउसाकथसमनु ॥ ॥ उन० ॥ अद्योडिओपरेहि
किदनिओओअचिन्तयागहिओओणिजकनलकुविओताणंपुरिसाणदुल्लहाणिद ॥ माणपीडितःपरैःक
तानियोगाश्चवितायाणहीतः ॥ योनिजकनत्रकुयितस्तेषांपुरुषाणांदुर्लभानिद ॥ ॥ राज्ञातिनिदानावकसेन
निशामतिवाह्यवानपधुतांआहूयइदमाहदेवातिके श्लोकार्थेनज्ञातोहास्यकारणंत्वंनेवेदयसावानपंठि

ताहेराजनूमा मांयच्छ ॥ राज्ञाय कृति कस्मात् ॥ ॥ सायाह ॥ यश्चात्तापोत्र न विता ज्ञार्थया वनिजो यथा ॥ अथ हे
चकते यत्नौ मंठका गमनं यति ॥ ॥ राज्ञाय कृति कथं मेतत् ॥ सावान यंठिता याह ॥ अस्य त्र उज्जयिनी नाम न
गरी तत्र वणिक् युत्रः सुमतिर्न मातस्य प्रिया यन्निनी तस्य वणिजः ॥ कथं मेतत् ॥ ॥ सायाह ॥ दान युण्य द्वा द २२
नक्ष्त्राणि जने श्वत्थकः यतो जने धन मित्रः ॥ ॥ उक्तं च ॥ यस्यार्थस्तस्य मित्राणि यस्यार्थस्तस्य वांधवाः यस्यार्थः स युर्मा
लोके यस्यार्थः स च जीवति ॥ ॥ तथा च ॥ जीवन्तो यि मृताः यंच वा सेनय रिकीर्तिताः ॥ दरिद्रो वा धितो मूर्खः यवासी

नीचं सेवकः ॥ ॥ तथापि ॥ इह नो केपि धनिनः परोपि सुजनायते ॥ सुजनोपि दरिद्राणां ततश्चान्दुर्जनायते ॥ पूज्यं ते य
दपूज्यो वा यदगम्योपि गम्यते ॥ वंद्यं ते यदवंद्योपि समावेधनस्य हि ॥ सोऽपि तृणाकाशादिकमानो य पुरीमघो विक्रीणी
ते ॥ कदाचित् तृणाकाशादिकं किमपि न यास्यं ॥ दृष्टः कास्थमयो विद्वन्नायकः प्राप्तः ॥ ॥ ततश्चिन्तितं किमसौ म
म विधास्यति ॥ ॥ उक्तं च ॥ बुधुश्चितः किं न करोति पापं क्षीणान्नरानिः करुणां न वंति ॥ याणार्थं मते हि समाचरन्ति
मत्तं सतां यत्न मत्तं च तेषां ॥ यावत्सतस्य पाठनाय उत्ति स्थिति जावत्तुषः स नृजगाद अहं तव यतिदिनं यंच यंच मंठका

ताहेराजनूमा मांयच्छु॥ राज्ञाय कृति कस्मात्॥ ॥ सायाह॥ यश्चात्तापो व्रजाविता नार्थयाव निजो यथा। अथ हे
चकते यत्नो मंठकागमनं यति॥ ॥ राज्ञाय कृति कथं मेतत्॥ सावानयं उतायाह॥ अस्य त्र उज्जयिनी नाम न
गरी तत्र वणिक् युवः सुमतिर्नामा तस्य प्रिया यस्मिनी तस्य वणिजः॥ कथं मेतत्॥ ॥ सायाह॥ दानयु एष द्वा द्व २२
नक्षीणां जनैश्च त्यक्तः यतो जनो धन मित्रः॥ ॥ उक्तं च॥ यस्यार्थस्तस्य मित्राणि यस्यार्थस्तस्य वान्धवाः यस्यार्थः स युर्मा
लोके यस्यार्थः स च जीवति॥ ॥ तथा च॥ जीवन्तो यि मृताः यंच वा सेनयः परिकीर्तिताः दारिद्र्या धितो मूर्खः यदासी

नीचं सेवकः॥ ॥ तथापि॥ इह नो केपि धनिनः परोपि सुजनायते। सुजनोपि दरिद्राणां तत्र द्वाणा दुर्जनायते॥ यूज्यंते य
दयूज्यो वायदगम्योपि गम्यते। वंध्यंते यदवंद्योपि समावेधनस्य हि। सोऽपि तृणाकाशादिकमानो य पुरीमघो विकीर्णा
ते॥ कदाचित् तृणाकाशादिकं किमपि नयासं॥ दृष्टः काश्चमयो विद्वन्नायकः प्रासः॥ ॥ ततश्चिन्तितं किमसौ म
म विधास्यति॥ ॥ उक्तं च॥ बुभुक्षितः किं न करोति पायं क्षीणानरानिः करुणां न वंति॥ याणार्थं मंते हि समाचरन्ति
मत्सतां यत्नमत्तंचतेषां॥ यावत्सतस्य पादनाय उल्लिख्यति जावत्तु सः स नृजगाद अहं तव यतिदिनं पंचपंचमंठका

नृदास्ये॥ममथ्यानेयेयासाःयातर्थाह्याःपरंकस्यापिइदंरहस्यंनकथनीयंकथितंचमद्वचोवितथंनविश्रुति॥स
सुमतिवणिकुनित्यंमंठकपंचकंनार्यायैसमपयति॥तदेविकंमंठपंचकंद्युतरवंउसहितमादायनिजकुं
वतसीचकारनित्यंचततनार्यायियदर्शनसंकेतगृहेवाहयामासतानमधुकानूगोपिणोण्डेवासयामा २३
सा॥निजसखा मंदोदर्यात्सिष्यर्यंचनित्यंयाहिणोत्॥अन्यादासासखीययकू॥यन्निन्यायिमधुकागमननि
दानंनजानातिकथंकस्मादितिकि॥समाचासततस्तस्याःपुरस्त्रीकपटाद्धूतेसखित्वंयदिनंमेगुह्यकंकथय

सितकःस्नेहेः॥ ॥उक्तंच॥ददातिप्रातगृह्णातिबुद्धामाख्यातिपूजतिबुक्तेनोत्रमोचैवषविधंप्रातिमज्ञ
णं॥ ॥ततःयन्निन्याह॥मत्यतिरिदंगुह्यंकथमपिममाग्रेनबूतेमयाशतशःपृष्ठः॥ ॥तयोक्तं॥तद्विद्वद्दीपं
जीवितंरूपयौवनसर्वमपिनिरर्थकमेव।इदमपिनोज्ञापितं॥ततःयन्निनीयतिपूजति॥कथंयासिः॥ ॥
यतिराह॥विधेःप्रसादात्॥उक्तंच॥ननाशस्यकरंठपिंठिततनोर्नानेदियस्यशुभाकृत्वाखुद्विवरंस्वयं
नियतितोनक्तंमुखेनोगिनशतसिस्तपिशितेनसत्वरमसौतेनैवयातोयथास्वस्थास्तिस्थतदैवमेवहिन्

एवं द्वौ द्वौ कारणां॥ यदि न कथयति तदा व्यनशनं च के॥ ॥ यतिराह॥ अस्मिन् कथिते महती हानिः यश्चा
लापो न विधाति॥ एवं यो बोधिता सा न व्याग्रहं मुंचति॥ तदा ते नैव देवो यदहं तच्चित्तेन कथितं॥ ॥ उक्तं च॥ य
सौ देवाः प्रयच्छन्ति युरुषा य परा न वं बुद्धिं तस्या य कर्षन्ति न संवेत्त्यात्मने॥ हितं॥ तेन च राजनू विक्रमार्क बु २४
द्धिमुक्तेन गृह्यं कीर्तितं॥ यतो हानि यो नो बुद्ध्या मुच्यते॥ ॥ उक्तं च॥ रामो हि मम गंगं न वेति न द्युषो यानि ननु न कि
द्धिज्ञानं विधादेव स वत्स धेनु हरणे जाता मतिश्चाजुने॥ शूते ब्राह्मणं चतुस्थयं च महिषी धर्मात्मजो दत्तवान् यः

यः सत्पुरुषो विनाश समये बुद्ध्या यो विरत्य ज्ञोते॥ सा च यत्पुः सकाशात् तद्बुद्ध्या सखी पुरो ग्रे जगद कथितवती॥
॥ ॥ तया यथात्मयतिः प्रेषितः कुभर हस्तः विना कया र्क्षं॥ सोऽपि यद्विनीयतिः प्रातस्तत्र जगाम॥ विनायकोऽपि तं
मायूरैर्वैधैर्वैधयामास॥ यतिः यद्विन्वा उक्तं स्वदीय एव व्ययमनर्थः॥ ततस्तत्र एवं दंडो युक्तः॥ ततस्तत्र यतिः यं
चापि मंडकाय दसैव दायितः॥ स यश्चात्ता यं कुरुते॥ ततस्तत्र मयि हेराजेंद्र मामां पृच्छ॥ यश्चात्तापो न विधाति॥ इति श्लो
कं स्वयं मेवं विचिन्तय इत्युक्तावान् यं उक्ता उक्ता य गृहं जगाम॥ ॥ इति शुक सप्ततौषष्ठ कथा संग्रहः॥ ॥ ॥

अन्यथा यन्मावती शुक्रं ययकृ अन्येकीदृशीवाती ॥ शुक्रः याह ॥ राजायदायकृति मत्स्यहास्यकार एं कथय ॥
वाने ॥ ॥ वानयंठितोयूते ॥ निर्वर्धेनामुनादेवरतिः यीतिश्चोतेनहि ॥ नविशतिद्विजसेवस्थागिकासिंदुरंयथा
॥ ॥ राजाह ॥ रतिः यीतिश्चकोविशेषः ॥ कश्चसद्विजः ॥ ॥ वानयंठितायाह ॥ मनोनुकूलैवात्मनः सुखा रध
नूतनवोरतिः रतिरेवाति संयुक्तययोजनायीतिः मृणु ॥ अस्ति धरणी तसे वत्सोमं नाम यदनं तत्र वीरानिधोरा
जा ॥ तत्र केशवो नाम ब्राह्मणः ॥ तेन कदाचिदिति चिन्तितं ॥ यदहं पितृ धनं न मोक्षे ॥ ॥ उक्तं च ॥ उत्तमाः स्वगु

णैः ख्याता मध्यामा च पितुर्गुणैः ॥ अधमामातुनैः ख्याताः ॥ अश्रुरैश्चाधमाधमाः ॥ ॥ अनुच ॥ विच्यरविधलेहिउमा
दुहिठिठिरिकोणकरइ ॥ सउविदवइसइ विरलोलाजाणणिजोणेइ ॥ ॥ उलह ॥ जणअजणणिधनंयाएकदु
कोणहिमोगकरेइ ॥ विरलासोजनअणुगुणे ॥ जोजनकिजिजरइ ॥ जनकजननीधनंयायाकोनमोगीकरोति ॥ विर
लः सजनअत्मगुणैर्योजगतकीर्त्यापूरयति ॥ इत्यवधार्यमेदिनीं वब्राम देवतीर्थे श्मशाने नगरे धर्मार्थी अन्य
दास निर्जनेयदेशे यसिद्ध शिवचतुरे करालायाश्मशाने च परिब्राम्यपरि श्रान्तः कायालिकमयश्यत् ॥ किं क

सौदीयते लोके त्रायते को नवानयि। असाधांसाधाते केन को नो मित्रतिथेरहे॥ ॥ ततः सखा ह्नाण्डुर्द्धवा दुर्जगा
 द॥ तव अहमतिथिर्द्धनाथी ता य सोपितं विप्रं दृष्ट्वा याचकं मनसि दुःखी वन्तु॥ स्तोकार्थप्रार्थदो नो दृष्ट्वा दूरे हि
 याचकान्। विद्यन्ते स्वमनसि येषु याणा यदायिना॥ ॥ उक्तं च॥ किं णियमितं च राम हिव निनं उज्जगत्मान २४
 सा अथानं केवल विषय अहं यिन दुःखी कथी किद्रा॥ ॥ किं च॥ ता य त्वा यत्थो दुःखे एण दा वणे वज्जिणे कलस्यं
 संसरि स्यादही विहरि अंसुर युत्तणा॥ ॥ अहि दुदो विषय विषय दा कर इत्थ अणो परस्य उ अच्यारं ज्ञोणो र

अन्नदावं चंदनतरुञ्चो सहस्रखंडो वि॥ अतोपि विषदा करोति पुजनः परस्य उ यकारं। अथ नयत्तन्यतापं च
 न्नतरुः सहस्रखंडोपि॥ ततः सयोगी बोधियाह॥ एतत्सिंदुरं हस्ते सुवर्णपंचशतानि देविषु नित्यं दास्यति
 इत्युक्ता पर्यकीकृतसिंदुरं अर्पयामास परं एतं नान्यसौ दातव्यं॥ अन्यथा मां समेष्यति॥ इति पुष्पा अर्पितं यदा दौ
 सद्भिर्जः सिंदूरं स्य शतितदा हस्ते सुवर्णशतपंचकंददाति॥ सचरत्नावतीयुरीमागतः। तत्र स्थगिका वेश्या नित्यं
 कामयते सा च दद्यात्तमनं न जा न्याते॥ कुट्टिनी पृच्छति हे वाम एष विषयः किमपि अतसायादिकं न विधत्ते य

रद्व्यवितरते कस्मादिति ॥ ततो वेश्या पुरुषा ॥ कुतो धनं गमनं ॥ तेन तस्मै कथितं ॥ दत्तं च ततो दद्यान्नावेकुद न्यागृह
निःसारितः ॥ ॥ उक्तं च ॥ विश्वासपतिपन्नानां वंचने का विदग्धता ॥ अंकमारुह्य सुप्तानां हनुः किं नाम यौरुषं ॥
तदपश्यन् पर्यटन राजा द्वारं ययौ ॥ मुषितो हं मुषितो हं मिति वदन् ॥ ततो विवादः संवृत्तः ॥ ॥ कुदनीयाह ॥ २७
धृज्जो सोमसुता सुखी धनदो नो न वत्स सोमनो न वदं ह्यस्तः ॥ असमं ज्ञा समीदृशं ॥ जने गुणैरसंज्ञायं राजा कथं संभा
यते ॥ परसत्यमिदं ज्ञातं सिंदूरं धनदं यतः ॥ स च जने विदेशि को यमिति ज्ञात्वा निज्ञातितः ॥ तच्च सिंदूरयोगं दिमेव

ययौ ॥ ॥ ततो विक्रमार्कः स्थगिकां यतिनिर्वधात् गतं तस्यापि तेनाख्याते च सिंदूरस्थगिकाया नैव विषयवन्तवः
नवसिंदूरं एवं तथापि राजानुरतिः प्रीतिश्च न विद्यति न ॥ एवं कथयित्वा वालयं छिता गृहं जगाम ॥ ॥ इति शुक्र
सप्ततौ सप्तमी कथा ॥ ॥ ७ ॥ अथ परेशुः प्रजावती शुक्रपुरुषा ॥ ॥ शुक्रः कथयति ॥ देवि वालयं छिता गृहं ज
गाम हृतीये द्विराज्ञानमाह ॥ देवना गृहं कर्तुं युज्यते ॥ यतः ॥ राजानैवाग्रहः कार्यः शुभे वा शुभकर्मणि ॥ तदनुय
निच्छता ज्ञो हि महती तनुः ॥ अख्याते च मया तुभ्यं वणिक्पुत्राय या न वत् ॥ न वहिर्न गृहं राजानू तथा तव न विद्यति

॥ ॥ राजाय कृति कथं मेतत् ॥ वानयं छिता वृते ॥ अस्ति पृथ्वी तले त्रिपुरं नास्थानं तत्र विक्रमो राजा तत्र वणिक् सुंदरो य
क्षगृहस्थितः तां सकामा मनजत ॥ यदा वहिर्निर्गच्छंती यत्नानि वारिता तदा सर्वां वाह ॥ हसन्नि अश्वत्थया सयुरु मय द्वा
यत्ने आकारणीयः यथा तत्र गतारं मेहं त्वया च मयि गतायां पश्चात् अस्मत् गृहं ज्ञाननीयं यथा शक्तो यं ज्ञेनो मां गताः २६
वा कश्चिन्न जानाति ॥ अत्रान्तरे अहं तं पुरुषं तु क्वा यदकूया समागच्छामि ॥ शोकसंयुक्ता दग्धं गृहं तत्र तस्मिन्पुंसि व्या
याते कथिते च सखा सा निर्जगाम सखी तदानीं मेव गृहं ज्ञानितवती ॥ सयुमान् ज्वलन् कुतूहली यद्वा यतनं मुक्ता अ

वलोकनाय गतः ॥ सा च तत्र स्थिता समापय योजना गृहं जगाम दग्धं गता ॥ न गृहं न वहिर्नृतं वणिक्पुत्राय यथा न
वेत्त तया तव महाराज संन विप्रति निश्चितं ॥ ॥ अथ चेज्जानेन श्लोकार्थेन वाप्य योजनं तदा कल्पय स्वयं मेव ज्ञास्यसीत्यु
क्ता वानयं छिता गृहमाजगाम ॥ यमावत्पथिकथां शुत्वा मुखा ॥ ॥ इति शुकसप्ततौ अष्टमी कथा ॥ ॥ १६ ॥ अथ रेशुः
यमावती शुर्कं पृच्छति ॥ हे शुक किं ज्ञातं विक्रमांकी ॥ मत्स्यहसनकारणं ॥ शुकः प्राह ॥ हे देवि किमपि न राजा स्वयं
ज्ञातं ॥ ॥ ततो राजा द्विजमुतां व्याहूय प्राह ॥ त्वयां इत्युक्तं यत्त्वं स्वयं मेव ज्ञास्यसि मयापि किमपि न ज्ञातं ॥ ॥ वानयं

ठितायाह॥यदिराजनेवमयिमयाकथामानंनवेत्ति॥ ॥ततःशृणु॥युष्महासःमंत्रिणामयण॥निर्दोषोयुसौकि
मिति नियंत्रितोस्ति॥ ॥राजायाह॥सव्ययंयुष्महासःयदसौमदीयायांसंज्ञायांहसति तदास्यहास्यात्युष्महा
करोनियतति इयंचकथाराजमंडलेषुखाताअभूत्ततस्तैःयेषिताःस्त्रीयुमांसःकुतूहलान्वेषणायतेषुसमायातेषु २९
अनेनहसितंयुष्महाप्रकरोयिमाभूत् इतिकारणकृतबंधः॥ ॥वानपंठितायाह॥केनाधिकारणेनमंत्रिणान
हसितंतत्त्वयाज्ञातंनव॥ ॥राजायाह॥नज्ञातः॥वानपंठितायाह॥तर्हि कथमिदंकुर्वन् यापनाग्नवसि

॥ ॥किंच॥धर्मेणराज्ञंविदेत् धर्मेणैवानुपालयत् धर्मेणराजनूराजायराज्ञंसर्वमथायहं॥यथाग्रहात्वंमत्स्यहा
स्यकारणंयकृति तदात्वंमेवयकृ हास्यकारणंसएवात्मीयहास्यमस्यहास्यकारणंवक्त॥ ॥राजापि तद्वचनात्पु
ष्महासमंत्रिणं वस्त्रयानपूर्वकंमंत्रियदेयतिस्थाप्यअत्रहास्यकारणंययकृ॥ ॥मंत्रीयाह॥यथापिगृह्णदुश्चरि
तंनकथनीयं॥उक्तंच॥अर्थनाशंमनस्तिष्यं गृह्णदुश्चरितानिचागंजनंचायमानंचमतिमान्नयकाशयेत॥ ॥
तथाहि॥देवमहतीत्याज्ञा॥ ॥यतःशायमुयीतिस्निग्धंशमयिनयोपेक्षयिसृजेत् कुतःप्राच्यामाज्ञायणायरससा

न।
देनमंसा॥शशांकादित्याग्निपत्तिविवुधानिंदियमयं नृपाख्यं हि ज्योतिः यस्य स जगन्मिदं विजयते॥ म४ ॥ ततो
हेराजं मे कलत्रं नरात्तरतं जातं॥ तच्च मया ज्ञातं तेन दुःखेन यदहसितः राज्ञायिदमाकर्ण्य हस्तपुष्पैः राज्ञी
माह पुष्प इत्यसन्मुखः॥ अतल्लोकयामास साराज्ञी तेन यदहरेण कथय मूर्खं नाटयति॥ ॥ पुष्पहासोऽपि ताम ३०
वन्नोक्तं सहासो वन्नूतपुष्पोत्करः समजनि राजा तामाश्वास्य कृतकोयो द्विजात्मजास्य मवल्लोक मंत्रिणां वादीत
॥ त्वमस्मदुःखे सहासो नूतः॥ पुष्पोत्करः समजनि राजानमाश्वास्य कृतकोयो द्विजात्मजास्य मंत्रिणामकथयत्॥ ॥

॥ मंत्री अपि अजयं वलं याचित्वा अजायत॥ स्वामिन् त्वदीयाराज्ञी राज्ञो नाडिका निराहता न मूर्खिता राज्ञायिस
कोयेन कथितं हे मंत्रिन् त्वया इदं दृष्टं श्रुतवा॥ इत्युक्तः॥ ॥ मंत्र्युवाच॥ यदि स्वामी न यत्वेति तदा कंचुक
मवतार्य स्वयमेव अवल्लोकयतु देवः॥ एवं कृते सति राज्ञा सर्वमज्ञासीत्॥ मंत्रिणो द्विजसुतायाश्च मुखमवल्लो
क किमिदमित्यवादीत्॥ ॥ मंत्री याह॥ यदिदं स्वामिन् द्विजपुत्रा गृहार्थमस्य हास्यं निवेदितं तन्न मया यकठी
कृतं इत्येवमुक्त्वा राज्ञा आस्थानीयसर्जयेत्॥ निजराज्ञी गृहे त्वामंजूषां संस्थितो नरोदृष्टः विश्वसितश्चासाच

निजवासाद्विसर्जिता॥ अथपुष्पादासोद्विजसुता अतिदुःखं स्वंगं हं जग्मतुः॥ शुक्रः यन्नावतीं याह॥ तथा त्वम
पिकल्याणि मा कुरु स्वदयाग्रहं॥ यदाग्रहपरो नो के विलक्षौ विक्रमा क्व वत॥ ॥ इति शुक्रस्य तौ नवमी
कथा॥ ॥ १० ॥ अथैवादासशंगारा यन्नावती शुक्रमाह॥ किं कर्तव्यं मया कीरत्वं तवाश्रयि र्यं वद॥ ॥ ३१
शुक्रः याह॥ यदि ते स्तिसखी स्वासा शंगारी च सहायनी॥ अस्ति राजपु रं नाम स्थानं॥ तत्र देवसाखाः कुटुंबे वि
कः तत्कलत्रं परिस्यरपरित्राणकृतं वधपरायणं॥ कुटुम्बिकः॥ तत्करत्रं परयुरुषप्रशक्तं लंपटं रतिक

मणि॥ ॥ अन्यदा यावत्सुजगा उपपत्तिना सह स्वगृहान्तर्ध्विद्यते तावद्दहिस्थः पतिर्निष्ठ हस्तः
समाययौ ततः सा कथं न वदितुं यत्नः॥ उत्तरमाह॥ ॥ शुक्रः याह॥ ततः शंगारदेवा सानग्नीकृता गृहाद्वहि
र्निःकाशिता॥ पतिरपि किमिदमिति बुवाणोत्वादरे शंगारदेवा उक्तः॥ यतस्त्वया यतानि निष्ठानि देवा उपवना
दाजीतानि अत इयं शीदृशी संजाता तद्यथा स्थानं गत्वा यथा प्रगुणा स्यात्॥ ततः सह एवं मूरु एवं कर्तुं ग्रहिणे
जगाम॥ तदनन्तरं तया गृहादुपपत्तिर्निकाशितः॥ ॥ इति शुक्ला यन्नावती सुसा॥ इति शुक्रस्य तौ दशमी क

था ॥ ॥ १० ॥ यदोषसमयेन स्मिन् कामिनी काममोहिता विनयेन शुक्रं याह गच्छामियदि मन्यसे ॥ ॥
 शुक्रः याह ॥ अतश्च मेव गतव्यं त्वया सिकृतनिश्चया मनो नो सेयथा निम्ने गच्छन् को वारिवार यत ॥ शृणु ॥
 तया सित्वया यत्र कर्तव्यं किं विदतन्नुतं तरारं निकया पूर्ववा ह्मणा दतन्नुतं कृतं ॥ ॥ सायच्छ्रुति कथमेतत् ॥ ३२
 ॥ शुक्रः याह ॥ अस्ति दामिना खोग्यामः तत्र विनोचनो ग्रामीणः तत्र नार्यारितारं निकाय रनरयिया तां च न
 तमर्त्तनयान्नकोपि कामयते ॥ ततः सा जनया ज्ञात् द्युत्तमादाय वार्यां ययौ ॥ तत्र स्वसूर्यं यधिकं न द्युत्तं दृष्ट्वा

कीर्तार्थं दृक् संज्ञया वनान सोयिकामिनी दक्षि संवार चतुरो विवेदा ॥ ॥ उक्तं च ॥ उदीरितोर्थः यस्तु न्यायि
 बुध्यते ह्याश्च नागाश्च वहन्ति चोदिताः ॥ अनुक्तमयूहति पांडितो जनः परं गितज्ञान फहिवुद्धयः ॥ अन्यच्च
 ॥ ॥ अणं अमन्तरद्योणं तया हनरमशाराय दस्थी एयुरुत्तयि कुरा एवात्म्य किं किं एनणियोसि ॥ ॥
 उल्लथा नयनमत्यन्तदूर्ध्वं तंतया हतरमाणा गवक्ष्वा ॥ युनरुक्ताक्षरया बालक किं किं ननणितोसि ॥ ॥
 अन्यच्च ॥ इसी सर्वकलो अणं कुं विदतन्नुतं नमसंज्ञा ए ॥ आमन्ति दोहरसिंदो कया विण ॥ अरि कया स्वकी दी दीष

दीपश्चकणोचनकुंचितचूर्नगिसंज्ञया। अमंत्रितोहर्षितः कयापि नागरिकया स्वकृती। तदन्तिकसमागत्य ज
गाद॥ सः प्रथिकः वृते॥ हे नंदे किं विधेयं मे हि॥ सारं निका वृते॥ त्वयाममयस्थलनेन अस्मत्पृष्ठगन्तव्यं॥ म
मयत्पुश्चनमस्कारो विधेयः॥ सर्वमन्यदहं करिष्ये त्वया तथैवेति वाच्यं॥ ॥ एवमुक्ता गृहं यविषा॥ सोपिततश्च ३३
हं विषः॥ तत्पुत्रुरग्रे तस्थौ यतिरपि विस्मितः॥ ततः सारं निका कुंभं मुक्ता यत्पुः सकाशमागत्या ववीत्॥ हे नाथ
उपलक्षसि एनं पुरुषं॥ स विलोचनया ह न वेद्म्यहं॥ ॥ ततः सा आह॥ अयं मातृश्वशुरः सुतो यो मया शिशुत्वे

वानकत्वे मुक्तः॥ स धवलो नाम मित्तनाय समागतः॥ ततो मया आलिङ्ग्य सर्वा मपि स्वजनवार्त्तायुसः॥ सा च एव वा
ह्मा॥ मिति जस्यति यत्पुसा अन्नुज्ञाता तथथिकं मदानयं नीत्वा नो जनास्वादनसंस्कारैश्चोषयामास॥ यतिरपि तु
सः पाद॥ नंदे त्वयानिजवांधवस्य महती नक्तिः कार्या इत्युक्ता सुप्तः॥ तदारतारं निकाया ब्राह्मणः षड्वायामुप
देशितः॥ ॥ ततस्तेनोक्तं॥ त्वया यत्पुत्रुरग्रे इत्युक्तं यत्तु मदीयो ज्ञाता समागतः॥ तत्तु मे यति यन्नानि नीयति
यन्नं च निर्वह्यते॥ ॥ उक्तं च॥ हि अस्मी संवहहे उ वं धनं जगु सर्वहानक्षी॥ यति वत्सपालो गो सुपरिसा

नंजं होउतं होउ ॥ लज्जिञ्जइ जमणे मइ लज्जइ णिंय कुलक मोजेण ॥ क० ४ ॥ द्विए वित्री एमा सुन्दरितं करिञ्ज सु
॥ ॥ उल० ॥ लज्जते येन मनः मलिनयति निज कुलक मोयेना ॥ कं० ॥ स्थिते वित्री वेमा सुन्दरितं करिष्यामि ॥
॥ रंजिकाया ह ॥ माए वं वद ॥ यतो यिदुःखं नावेता ॥ यित्तर्त परायणां ॥ यित्तमात्त महे जूत्वा जोक द्यामा निनी नरैः ३४
॥ ॥ उक्तं च ॥ कामाती स्वयमायात्री ॥ यो ननु केनितं विनी ॥ सो वश्यं नरकं याति तन्निःश्वास हतो नरः ॥ सुण हसं हसं
सारे सच्चं दिव वसाइताइ हस फलाइ ॥ जाइ जु वइ कुच न ह पीठ ॥ किल किं विद्याणु विष्णु ॥ ॥ उल० ॥ जा

दर
नीहि सरे सरे सरे सत्यं दिवसानि तानि सफलानि ॥ जानियुवती कुचय ह पीठ न किल किं विद्यानु विद्वानि
॥ श्रूयते रुक्मिणी पूर्व कृत्स्न नमं नातुरा ॥ गृहीता ब्रात जाया यिकः काममति लंघयेत् ॥ विरिं विरयि कामार्तः
स्वसुता मज्जिनामकः ॥ दृश्यन्त्या यिविय निरुज्जिणी ननु माश्चिन्तः ॥ विवाह्यार्चिती दृष्ट्वा रुद्रस्य रुद्रवत्सलां
चस्कन्दं नरकस्यापि आलखित्वा सुदुरूवा ॥ एवं तोषितो यि मूर्खः यदा नरमते तदा फूलकतं मुखि
तात्रायतं तत्रायतां जनाः तया च फूलकते सति किं किमिति वांधवैः सह वितो जल सच कथं न वलितियः

श्रुतं ॥ एवं सवाहणः समयाः तस्याः पादयोः यतिर्नो जगाद ॥ ॥ हे स्वामिनि या एतन्नरक्षतवहितं करिष्या
मि ॥ एवं स्थिते उत्तरं दुग्धसहितं नक्तं मण्डो लयेत ॥ अन्तिके ज्वलनमज्जालयत ॥ आगतं च पतिर्जगाद ॥ अस्मः
विस्मृतिर्कोलना अंगारं ततो मया कृतं ॥ एवमुक्त्वा दुग्धनक्तं दर्शितं ॥ यतिरपि मूर्खस्तथैवावुध्यते ॥ ततः सुसेय ३५
तौ सारं भिका यद्वृत्त्या सुरतं च कार सोयि चाराया जन्मा समे कं स्थितः ॥ यश्चात्तु गृहं जगाम इति श्रुत्वा पुनः
तीसुसा ॥ इति शुकसप्ततौ एकादशी कथा ॥ ॥ ॥ ॥ अथ दासावनिता ॥ शुकः पाद ॥ विपरिते समायाते य

दिदौ सितं मुतरं ॥ यथा शोभिकया यो संवद्वृत्ते चरिते कृतं ॥ अस्मात्त वननगुठाग्रामे कुलानो महाधनः तस्य ना
या शोभिकानाम्नीयरं कुलठारतानं यथा ॥ सा च यतौ वहिर्गते सति उद्ययतिसहिता गृहान्तः कीरति ॥ तस्या
श्वेवं स्थितायाः नत्त गृहमाजगाम ॥ तदनन्तरे कथं सा च न वतु इति प्रश्नः ॥ शुकः ॥ यदा च स आगच्छन् नृजा
तः तदा उद्ययतिरुक्तः ॥ वदत्वं वद्वृत्तविधिनं एवं तस्याय स नं योक्तः ॥ यथा सद्यः कं जानाति ॥ ॥ ततश्च एक
दा स नो जनाय यदु उद्ययतिः ॥ तदा उद्ययतिः कृतसंकेतो मार्गे गच्छन् तदा दृष्टः ॥ तं च दृष्ट्वा गृहे

धनं स्नेहो नास्ति युक्ता वयं तस्य कासात् व्यादाय दत्तामयन दत्तेन वेश्मन्तो निर्गत्य सावहं जरी ए सह विरं स्थि
 तार मणाय ॥ रातिस्तु गंदे शुधार्तः कुदः ततसा गहं कथमर्हतीति यन्नः ॥ उत्तरं ॥ ततः स हस्तोपादौ
 मुखं च धूनि धूसरं विधाय ॥ इमां धूनिं गृह्णात्वा गृहमागता ॥ यतिः कुदं क्षणः किमिदं मित्याह ॥ साचनिः ३३
 आसं रुदन्ती धूनि युं जंद शीयात्वा इदमुवाच यत्कृते त्वं कुदः तच्चैतमत्र धून्त्यां यतितं ॥ एवमुत्तरं क्षिया गृह्णात्वा
 त्वं एवमुक्तः स तिलक्षः तदं निवस्त्रां तलेन संमार्ज्य सां लया मास विविधाना यनैः ततः य जायती सुखा ॥ इति

शुक्रसकलौ द्वादशी कथा ॥ १२ ॥ ॥ सानिर्गविनी प्रयाय ध्वलिता ॥ शुक्रनाकं ॥ यत्कामव विभला कि यत्रं ननु यद
 कृया ॥ यथा यानि यतो वसि धनं श्री त्रिवरा विदुं ॥ यहा वर्याह ॥ किमनू ॥ शुक्रनाक ॥ अस्ति यद्वा वनी यूनी ननु धनया
 लाना मवधिक नस्य सार्याया ॥ अस्ति यि यिया नृक्किणी ननु मिथूनं य नस्य वं कीठ कि अन्यदा वलिक द्रव्य सा नमा दाय
 नामा यच्छु दशम ननं जगाम ॥ स्वाच नस्मिन् गग संक्षिता ॥ ॥ नामा कि नच सार्धं क नऊल्य कि सखी संमं निजस्त ॥ अथ
 संकात्रा स्वद रुयि यनां मखी ॥ मलयानिल मानूहा का किलालाय डि डिमश मस्त्रिका माद दू गंध मधूया नव संग

ल॥ अथ द्वात्रिंशत्समायामावसक्तकालत्रादिक्रिणोमनायिविक्रियांयानि यस्मिन्संयमिनांकिल॥ नस्मिन्निग
 स्मान्दूर्यं च वयश्चमावर्थाविधेहि॥ ॥ यत्॥ वायनकिल वंशान्काकिलात्रावर्तिंठिम॥ मदनस्यदि
 यस्याववसक्तनधनागल॥ मंचनुमानिन॥ सर्वमानंमवनुवर्त्तु॥ गत्वात्रंयोवनंलाक॥ जीवितं चयः ३०
 थावर्त्तु॥ नगल्लसयिकनूवय॥ सारुल्यं॥ ॥ ॥ ल्यकधनशीर्जगदकथितवती नारुं विलम्बिदुमूलरु
 यरुवस्यात्राचन॥ नक्ष्त्रंविधेहि॥ नगल्लसयासखा॥ नवान्नवधयाजिना॥ यदाचननडयप

निनासाधनशीअस॥ काकागानदीयागिनावलीच्छिन्ना॥ ॥ अगमारुर्गदकथंरुवस्विति
 युग्म॥ ॥ ॥ युक्॥ नल्लालययतिर्द॥ ननत्रादाऊगम॥ नस्याथयतिर्गुह्याविसमाययी॥ नदा
 नयारुर्गंविचिन्त्यडकं॥ नावर्त्तुहृदात्रिस्तुयतां॥ यावत्सर्वं॥ सुजीविधीयत॥ ॥ एवंयतियन्नसुतिसा
 म॥ अगत्वा॥ रुदात्रिकांयूऊयित्वा॥ यूनगावलीहृययामास॥ एवंकृत्वावहिर्निर्गत्य॥ चवधमलुके॥
 यतिर्गुह्यननंनीला॥ दवीयूनगा॥ गृहाधियामनांयूऊयनी॥ वलीं॥ दृष्ट्वा॥ कं॥ किमिति॥ ॥ नयार्कं

॥ मया पायं चित्ता मासी नू य दाम यतिः सम यति न का स्वा मि न्य हं न वा य व हीं च्छु त्ता मि न का धू ना न
 थ क रं ॥ सम ग्वा द वीं न म स्तु त्वा व द्र मा न या मा स ॥ ॐ नि शु त्वा य रा व नी सू का ॥ ॥ ॐ नि शु क स य
 नी य द शी क थ ॥ ॥ १३ ॥ अ न्य दा ड सा च लि ना ॥ शु क सां रु स न या रु ॥ रु स न्ना रु शु क सां ड या ३८
 हि क र्त्तुं त्म रु त्वा य थ व सि णि या द या नू य न य रु न क रं ॥ ॥ अ कि वि ष म लं ना म न ग रं न गे ष
 लि षा व लि कू न य त्री ज यि का न या ॥ सु मा गु ष क रा रु नू न हा यो णि या द वी सा च य न न सू वृ ढि ना

३४
 मा व लि डा समं न गु व स न ॥ न दा ला का य वा द यि सं जा न ॥ अ नू नू क स दी य य तिः कि म यि क लू न क
 रा ति ॥ ॥ ड क रं च ॥ अ ला यि च्छु नि गु षा दा सा यि च्छु नि ऊ वि वि च्छु नि स स च्छु ड न य वि सा दा सु गु षा
 यि च्छु नि ॥ किं च ॥ म हि ला नू का य वि सा च्छु का वि ष सं रु न कि अ य्या षं ॥ य न ड ल न नू षी षं य वि सा
 स लि लं व रि च्छु णा ॥ अ क दा सा षी या द वी ज न ष सु का द द्वा खं न नू य न ड को र्य गृ ह्णी त ॥ सा न
 जा नं य त्वा य रु को रं न गु षा नी य न न स रु सू का नि डा न न य नि नू क यि त ॥ क थि नं ॥ त्व दी य न यि

शान्दयनं प्रसूत्या दादवता ये गृहीतं एवं विधंयातकं कायिनदृष्टं यदधूयादात् स्वच्छान्दयनं गृहः
क्रान्तिः ॥ ॥ गनयतिनाडकं ॥ यातः ४ यिदुः ४ सकाशात् समर्थं यिष्यामि गनयुष्माकं वक्ष्यामि यातः ४ यितनं
निरुत्स्य गत्सकाशात्मा चित्तं ॥ ॥ यिनात्राकं ॥ यदि यं यत्र यत्र वक्ष्यामि सत्सुकादृष्टं अनामया गृही ३२
तं ॥ ॥ गयाडकं ॥ त्वत्पुत्रं गुरुससुका अरुं आसक्तं दिव्यं कर्नामि ॥ अथ यम उरुत्रयां दिशि यद्व
स्ति गत्सुकादृष्टं नानिर्गमिष्यामि यः कश्चिदसुखं रुचिं स उच्यते यामेवाम्निः ४ कामनीनियसिद्धौ च

वंध्यं पुत्रं वांगीकृतं ॥ साकुलं ता गुरुसमागच्छ वागूलं त्वसमाश्रित्य मिलितं लाक त्वयाममक ४ यदा
विधेयं ४ गनयतिनाडकं ॥ यातः ४ यिदुः ४ सकाशात् समर्थं यिष्यामि गनयुष्माकं वक्ष्यामि यातः ४ यितनं
निरुत्स्य गत्सकाशात्मा चित्तं ॥ ॥ यिनात्राकं ॥ यदि यं यत्र यत्र वक्ष्यामि सत्सुकादृष्टं अनामया गृही ३२
तं ॥ ॥ गयाडकं ॥ त्वत्पुत्रं गुरुससुका अरुं आसक्तं दिव्यं कर्नामि ॥ अथ यम उरुत्रयां दिशि यद्व
स्ति गत्सुकादृष्टं नानिर्गमिष्यामि यः कश्चिदसुखं रुचिं स उच्यते यामेवाम्निः ४ कामनीनियसिद्धौ च

यमागस्य यथाधूपदीपगंधनास्य च सर्वे लोकानां ॥ ४८ ॥ तां डवाच ॥ शरुगवन् निरुहको वसन
प्रक्षन्नं च गहिलं विना यद्यन्य ॥ ४९ ॥ यत्र ॥ कदाचन मातृदातवर्जं द्यास्य ॥ सकाशमग्नममनि ॥ क
मधं सारुवत्स्वित्स्वरिधाय सर्वे लोकसमक्षमवर्जं द्याम ॥ अथ विष्ट निश्चाना ॥ यद्वापि तद्भृङ्गिं ॥ ४९ ॥
द्ययामासु नवं क्लृप्तासायिसनी समस्तलोके ॥ ५० ॥ जिगा स्वरुवनं जगाम ॥ नवं च नृधियादवीव नृक
र्तुं जानामि दौते वज्र ॥ ५१ ॥ नृधियाय रावनी सुका ॥ ५२ ॥ ॥ नृधियुक्तस्य फलो बहुर्दृष्टी कथा ॥ ५३ ॥

अन्यदां सायरावनी च लिता ॥ ५४ ॥ युक्तं यथा ॥ रुष्टुक्तं अरुं नाना नमंगमिष्यामि ॥ ५५ ॥ युक्तं यथा ॥ सस्य
सवत्सया रातिकर्कशं जगमानुगां नमासु मूर्ध्नि कायध ददा कान्तरवदस्य तं ॥ नृधियाय राव
नीया ॥ कथमग्न ॥ ५६ ॥ सस्य ॥ अत्र वी ॥ अस्ति दिशामपूरी तस्यां जगत्तल्लुहनामवधि
क ॥ नस्य रायचयं ला स्त्रिणी ॥ यदा नया अस्ति दायन विरुषिना सायं संध्याया नदा वंधूनां कथय
मास ॥ यदि नृधियावहि ॥ ५७ ॥ यिनी यदा च सा ते नृका नदा नयायुक्तं ॥ अयमववहि ॥ ५८ ॥ यी सदेव ॥

नगसे मिलित्वानिर्वन्धः कृतः ॥ यः कायि अयं यरुति वहिः ॥ सायनाधी निर्वन्धकृत साचयला
 सूकियां विहाय वहिर्गता ॥ नखी वहिर्गतायां क्रियां सयनिः ॥ द्वात्रदत्ता सूकः ॥ यदाच वहिः ॥ की
 उंकत्वा समागतायाः ॥ क्रियाः ॥ द्वात्रं नाद्याटयति नदा साचयला कूपयाषां क्रिया द्वात्रदत्ता ॥ ४१
 वस्तिता ॥ ॥ सायिवहिः ॥ रुयियं दं यलयनं वरुणाद्य नत्रादिष्टमात्ररुत ॥ सायिः
 विष्णयनरुयान् वहिर्निर्गतायनिं सध्व निनाया ॥ नगसस्यनं मिथुनेवं विधंचकात्र यत्नराष

यरुति मया त्वया न विसंवादा विधयः ॥ नृत्तिकथां गृह्णाय रावनी सूका ॥ नृत्तिशुकसकनोयं
 दशीकथा ॥ ॥ १२ ॥ अन्यदा यरावनी रुसनी नत्राकत्रं गमनाय शुकं यच्छुतिमा ॥ सशुक
 ॥ यारु ॥ यदवमनसाः शीघ्रं तदकार्यं ॥ ॥ उकंच ॥ दृष्टियुगं न्यसत्वा दं वसुपूतं जलं पिवत
 सत्यपूतं वदद्वाकं मनः ॥ पूतं समाचरन् ॥ मनान् कूलं कुर्वन् ॥ तच्चिरुद्दृष्टवसा गतं ॥ सारुं ॥ कातदावकुं ॥ भि
 द्वाद्वा ॥ ॥ अस्ति विष्णयनी गण्या ऊयू कावाद्वा ॥ तस्य यली याहिली तिनामी सूत्रया निवत्तरु ॥ ४२

टिलाचनल्युगः ॥ यिगः सर्वविक्रमाद्विद्यायाः यिगः ॥ अन्यदा यिगः नो मूल्यादः ॥ नरंगगा गुह्यसुक्तिविद्युत
 ॥ अयन्त्यानगार्था बुद्धिजाविर्गं यचिनयन् ॥ ॥ नरः ॥ ॥ टंयवसादिरिः ॥ यथायसायिर्गं ॥ सुमनूयविद्या
 मणिः ॥ अन्यदा सर्वधनं ॥ टं विधायवणिजप्रकवयध्वनी मदनासकः ॥ यविद्यामणिः ॥ वध्व्यायाः ॥ कूटनी
 ऊगमा ॥ अस्मादीयावलीवर्द्धः ॥ सवसुकाः ॥ यागः ॥ समष्टिः ॥ अथाहं गुह्यदानार्थं समागतः ॥ तथास्मादीयव
 लीवर्द्धस्य यदि क्लृप्तं भवति ॥ तदाहं स्वमपि ॥ ॥ एक सा कुट्टिनीवलीवर्द्धधने विधी नक्कययामास

४२

आर्य समाज
 P. 1807

1807

I

ASHA ARCHIVES

Small VHS

1.807 I

ASHA ARCHIVES